

WOJEWÓDZKI URZĄD PRACY
W Białymstoku

***Diagnoza sytuacji
na rynku pracy
w woj. podlaskim
w zakresie bezrobocia
długotrwałego***

Białystok, lipiec 2016

Spis treści

Wstęp.....	3
1. Ogólna sytuacja na regionalnym rynku pracy w woj. podlaskim.....	3
2. Długotrwałe bezrobocie w woj. podlaskim	5
3. Zapotrzebowanie pracodawców na kwalifikacje w woj. podlaskim	11
4. Zawody generujące długotrwałe bezrobocie w woj. podlaskim.....	13
5. Przyczyny długotrwałego bezrobocia i bariery utrudniające podjęcie zatrudnienia przez osoby długotrwałe bezrobotne. Problem mobilności siły roboczej	19
6. Aktywizacja zawodowa osób długotrwałe bezrobotnych przez powiatowe urzędy pracy i efektywność podstawowych programów rynku pracy	20

Wstęp

Problem długotrwałego bezrobocia jest jednym z głównych wyzwań nie tylko podlaskiego rynku pracy. O ile przyjęło się, że dopuszczalny jest pewien procent osób pozostających bez zatrudnienia na danym rynku pracy (konceptje tzw. bezrobocia równowagi, naturalnej stopy bezrobocia¹), to wraz z wydłużaniem okresu pozostawania bez pracy przez osoby bezrobotne pojawiają się negatywne skutki dotkliwe nie tylko dla jednostek, takie jak ubożenie i zagrożenie wykluczeniem, ale i zaburzające sytuację społeczną i gospodarczą.

Generalnie, bezrobocie długotrwałe to, zgodnie z definicją OECD, okres poszukiwania pracy dłużej niż przez 12 miesięcy, przy czym wyróżnia się bezrobocie długotrwałe ciągłe i bezrobocie długotrwałe wielokrotne, które trwa dłużej niż 12 miesięcy w okresie kilku lat. Tą drugą definicją posługuje się Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy², wg której *bezrobocie długotrwałe jest rozumiane jako pozostawanie przez osobę bezrobotną w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych.*

Podstawowym sposobem mierzenia skali zjawiska długotrwałego bezrobocia na lokalnych rynkach pracy (powiatowych) jest procentowy udział osób bezrobotnych długotrwałe wśród ogółu zarejestrowanych bezrobotnych.

1. Ogólna sytuacja na regionalnym rynku pracy w woj. podlaskim

Woj. podlaskie należy do regionów o trudnej sytuacji na rynku pracy. Stopa bezrobocia rejestrowanego znacznie przewyższa średnie wartości krajowe (w Podlaskiem 11,1% w końcu maja 2016r. wobec 9,1% w skali Polski), plasując nasz region wśród 6 województw o najwyższej stopie bezrobocia. W ewidencji powiatowych urzędów pracy przebywało w końcu maja 2016r. 51875 osób bezrobotnych. Na przestrzeni roku poziom bezrobocia zmniejszył się o 5815 osób, tj. o 10,1%, natomiast wartość stopy bezrobocia spadła o 1,2 punktu proc.

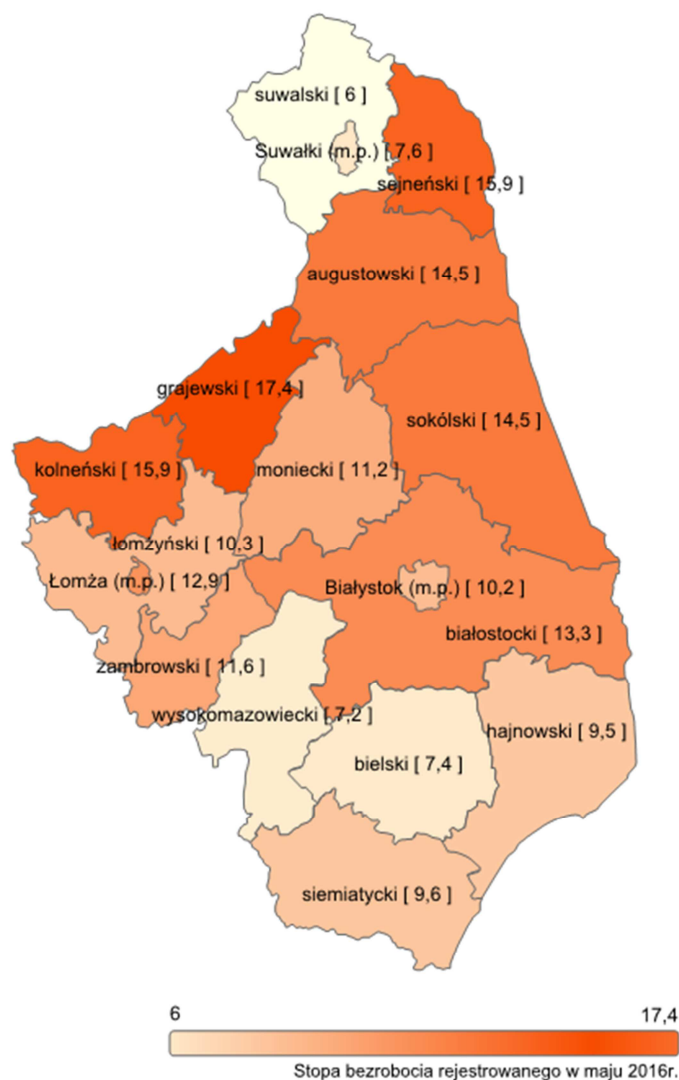
W okresie styczeń – maj 2016r. odnotowano mniejszy niż w poprzednim roku **ruch bezrobotnych**. W urzędach pracy zarejestrowano 27721 nowych bezrobotnych (przed rokiem

¹ Kwiatkowski E. „Bezrobocie: podstawy teoretyczne”, PWN, Warszawa 2002

² art.2 ust.1 pkt.5) ustawy z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz.U. z 2016r., poz. 691 z późn. zm.),

było ich więcej, bo 29365), a wyłączono 30865 bezrobotnych (przed rokiem - 32069). Główne przyczyny odpływu z bezrobocia to: podejmowanie pracy – zatrudnienie podjęło 16150 osób oraz niepotwierdzenie gotowości do pracy - 4662 osoby. Wskaźnik płynności rynku pracy (tj. stosunek liczby osób bezrobotnych podejmujących pracę do liczby bezrobotnych nowo zarejestrowanych w tym samym czasie) ukształtował się w okresie 5 miesięcy 2016r. na poziomie 58,3%, a więc wyższym niż w analogicznym okresie roku poprzedniego (53,8%).

Rys. 1. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiatach woj. podlaskiego w maju 2016r.

Bezrobocie w woj. podlaskim cechuje się dużym zróżnicowaniem terytorialnym. W skali województwa najwyższą **stopę bezrobocia** odnotowano w powiatach grajewskim (17,4%) oraz kolneńskim (15,9%) i sejneńskim (15,9%). Najniższą stopę bezrobocia odnotowano na terenie powiatów: suwalskiego (6,0%), wysokomazowieckiego (7,2%) i bielskiego (7,4%). Widać więc znaczną rozpiętość bezrobocia w kontekście lokalnym.

Tabela 1. Zmiany poziomu i struktury bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy woj. podlaskiego w końcu maja 2015 i 2016r.

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych 31.05.2015	%	Liczba bezrobotnych 31.05.2016	%	Wzrost/spadek 2016/2015		Zmiany % udziału w ogólnej liczbie bezrobotnych (w pkt. proc.)
					(+/-)	%	
Bezrobotni ogółem, w tym osoby:	57690	100,0%	51875	100,0%	-5815	-10,1%	0,0
długotrwale bezrobotne	35717	61,9%	31904	61,5%	-3813	-10,7%	-0,4
do 30 roku życia	18948	32,8%	16045	30,9%	-2903	-15,3%	-1,9
w tym do 25 roku życia	9686	16,8%	7952	15,3%	-1734	-17,9%	-1,5
powyżej 50 roku życia	15481	26,8%	14261	27,5%	-1220	-7,9%	+0,7
korzystające ze świadczeń pomocy społecznej	582	1,0%	887	1,7%	305	52,4%	+0,7
posiadające co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	6928	12,0%	7029	13,5%	101	1,5%	+1,5
posiadające co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia	38	0,1%	63	0,1%	25	65,8%	0,0
niepełnosprawne	3666	6,4%	3277	6,3%	-389	-10,6%	-0,1

Dane: opracowanie WUP w Białymstoku na podstawie sprawozdań MPiPS-01 o rynku pracy

Do najliczniejszych grup osób bezrobotnych należą: długotrwale bezrobotni (59,8%), osoby do 30 roku życia (30,9%) oraz powyżej 50 roku życia (27,5%). W przypadku dwóch pierwszych wymienionych grup odnotowano spadek udziału w strukturze osób bezrobotnych, szczególnie wyraźny wśród osób młodych do 30 roku życia (-1,9 pp.). Zwiększył się natomiast udział bezrobotnych osób starszych (powyżej 50 roku życia). Powodem takiego stanu rzeczy może być fakt, iż osoby młodsze są generalnie lepiej wykształcone i bardziej aktywne na rynku pracy, przez co mają większe szanse na znalezienie zatrudnienia niż osoby starsze.

2. Długotrwale bezrobocie w woj. podlaskim

W woj. podlaskim subpopulacja osób długotrwale bezrobotnych jest jedną z najliczniejszych grup wśród osób zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy. W końcu maja 2016r. ta grupa bezrobotnych stanowiła 61,5%, a więc znacznie powyżej średniej krajowej wynoszącej 56,3%. Na przestrzeni roku odsetek ten zmniejszył się w naszym regionie o 0,4 punktu proc. (w końcu maja 2015r. długotrwale bezrobotni stanowili 61,9%), nadal jednak Podlaskie należy do trzech województw w kraju o najwyższym odsetku osób długotrwale bezrobotnych (obok Podkarpackiego - 62,4% i Lubelskiego - 62,2%).

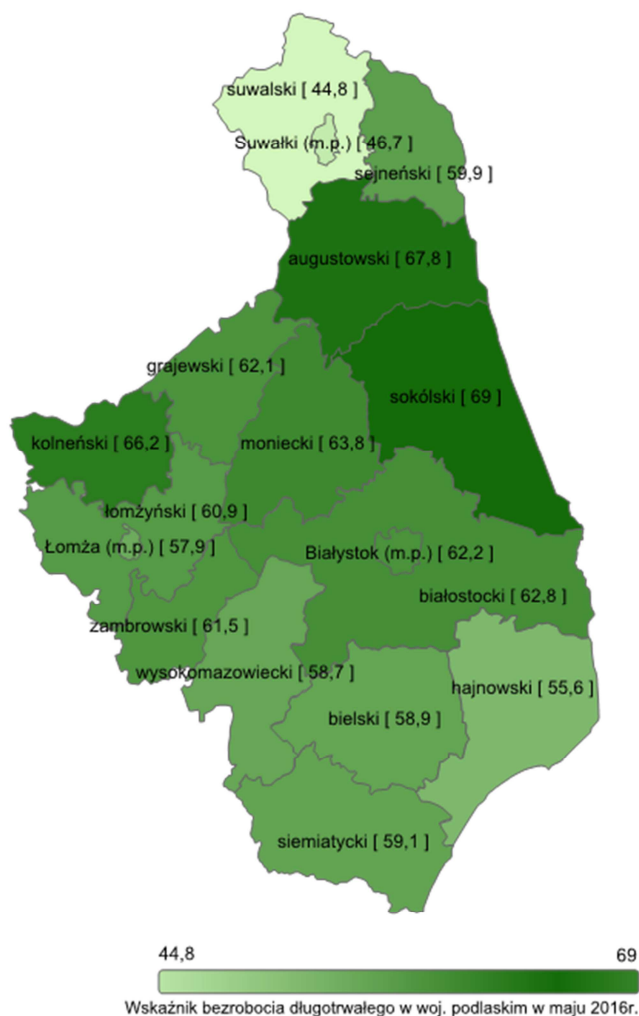
Tabela 2. Długotrwałe bezrobotni wg powiatowych urzędów pracy w końcu maja 2016 i 2015r.

Powiatowy Urząd Pracy	31.05.2015			31.05.2016			Zmiany % udziału w ogólnej liczbie bezrobotnych (w pkt. proc.)
	Liczba bezrobotnych ogółem	w tym osoby długotrwałe bezrobotne	%	Liczba bezrobotnych ogółem	w tym osoby długotrwałe bezrobotne	%	
Sokółka	4225	2942	69,6	4040	2787	69,0	-0,6
Augustów	3194	2189	68,5	2993	2028	67,8	-0,7
Kolno	2913	1917	65,8	2524	1670	66,2	0,4
Mońki	1827	1180	64,6	1738	1109	63,8	-0,8
Białystok	21812	13607	62,4	19049	11889	62,4	b.zm.
Grajewo	3452	2204	63,8	3073	1907	62,1	-1,7
Zambrów	2247	1391	61,9	2058	1265	61,5	-0,4
Sejny	1574	956	60,7	1401	839	59,9	-0,8
Łomża	5591	3387	60,6	5094	3009	59,1	-1,5
Siemiatycze	1714	1006	58,7	1603	948	59,1	0,4
Bielsk Podl.	1980	1132	57,2	1778	1047	58,9	1,7
Wysokie Maz.	2009	1121	55,8	1936	1137	58,7	2,9
Hajnówka	1673	947	56,6	1602	890	55,6	-1,0
Suwałki	3479	1738	50	2986	1379	46,2	-3,8
Woj. podlaskie	57690	35717	61,9	51875	31904	61,5	-0,4

Dane: opracowanie WUP w Białymstoku na podstawie sprawozdań MPiPS-01 o rynku pracy

Długotrwałe bezrobocie, podobnie jak bezrobocie ogółem, jest zjawiskiem zróżnicowanym przestrzennie. Procentowe udziały bezrobotnych pozostających bez pracy łącznie ponad 12 miesięcy w ciągu ostatnich dwóch lat osiągające wartości znacznie powyżej średniej dla województwa (61,5%) odnotowuje się w następujących powiatach: sokólskim (69,0%), augustowskim (67,8%), kolneńskim (66,2%) i monieckim (63,8%) (por. Tab. 2). Oznacza to, że 6-7 osób na 10 zarejestrowanych w wymienionych wyżej Powiatowych Urzędach Pracy poszukuje bez skutku stałego zatrudnienia ponad 12 miesięcy.

Rys. 2. Wskaźnik bezrobocia długotrwałego w powiatach woj. podlaskiego w maju 2016r.

Również w poszczególnych gminach w wymienionych wyżej powiatach o najwyższym odsetku osób długotrwanie bezrobotnych można zauważyć zróżnicowanie. Najwyższe wskaźniki bezrobocia długotrwałego odnotowano w gminach: p. augustowski - Bargłów Kościelny (74,2%), Nowinka (72,2%); p. bielski – Rudka (70,6%), p. białostocki – Poświętno (70,0%) i p. moniecki – Goniądz (70,0%).

Tabela 3. Długotrwanie bezrobocie w gminach woj. podlaskiego na terenie Powiatowych Urzędów Pracy w: Augustowie, Bielsku Podlaskim, Grajewie, Kolnie, Łomży i Mońkach (wg stanu na 31 grudnia 2015r.)

Miasto/Gmina	symbol terytorialny (7-cyfrowy)	Zarejestrowani bezrobotni razem	w tym długotrwanie bezrobotni	%
Powiat augustowski		3258	20135	65,5
m. Augustów	2001011	1644	1050	63,9
gm. Augustów	2001022	333	198	59,5
Bargłów Kościelny	2001032	298	221	74,2
Lipsk	2001043	346	231	66,8
Nowinka	2001052	150	109	72,7
Płaska	2001062	218	144	66,1

Miasto/Gmina	symbol terytorialny (7-cyfrowy)	Zarejestrowani bezrobotni razem	w tym długotrwale bezrobotni	%
Sztabin	2001072	269	182	67,7
m. Białystok i powiat białostocki		20049	12527	62,5
Białystok	2061011	13204	8256	62,5
Choroszcz	2002013	565	335	59,3
Czarna Białostocka	2002023	504	280	55,6
Dobrzyniewo Duże	2002032	330	191	57,9
Gródek	2002042	387	242	62,5
Juchnowiec Kościelny	2002052	636	382	60,1
Łapy	2002063	1475	1003	68,0
Michałow	2002073	375	243	64,8
Poświętne	2002082	160	112	70,0
Supraśl	2002093	676	400	59,2
Suraż	2002103	74	49	66,2
Turośń Kościelna	2002112	234	147	62,8
Tykocin	2002123	193	131	67,9
Wasilków	2002133	712	433	60,8
Zabłudów	2002143	458	286	62,4
Zawady	2002152	66	37	56,1
Powiat bielski		1816	1070	58,9
m. Bielsk Podlaski	2003011	970	557	57,4
Brańsk	2003021	137	81	59,1
gm. Bielsk Podlaski	2003032	195	119	61,0
Boćki	2003042	103	69	67,0
Brańsk	2003052	105	53	50,5
Orla	2003062	91	55	60,4
Rudka	2003072	85	60	70,6
Wyszki	2003082	130	76	58,5
Powiat grajewski		3246	1989	61,3
m. Grajewo	2004011	1601	986	61,6
gm. Grajewo	2004022	348	200	57,5
Radziłów	2004032	217	135	62,2
Rajgród	2004043	387	235	60,7
Szczuczyn	2004053	451	286	63,4
Wąsosz	2004062	242	147	60,7
m. Łomża i powiat łomżyński		5448	3165	58,1
m. Łomża	2062011	3156	1823	57,8
Jedwabne	2007013	211	130	61,6
gm. Łomża	2007022	518	277	53,5
Miastkowo	2007032	245	143	58,4
Nowogród	2007043	203	117	57,6
Piątnica	2007052	412	245	59,5
Przytuły	2007062	74	48	64,9
Śniadowo	2007072	188	117	62,2
Wizna	2007082	197	114	57,9
Zbójna	2007092	244	151	61,9
Powiat kolneński		2718	1708	62,8

Miasto/Gmina	symbol terytorialny (7-cyfrowy)	Zarejestrowani bezrobotni razem	w tym długotrwale bezrobotni	%
m. Kolno	2006011	864	505	58,4
Grabowo	2006022	198	128	64,6
gm. Kolno	2006032	597	369	61,8
Mały Płock	2006042	347	240	69,2
Stawiski	2006053	312	200	64,1
Turośl	2006062	400	266	66,5
Powiat moniecki		1880	1174	62,4
Goniądz	2008013	233	163	70,0
Jasionówka	2008022	98	64	65,3
Jaświły	2008032	160	88	55,0
Knyszyn	2008043	327	205	62,7
Krypno	2008052	178	115	64,6
gm. Mońki	2008063	716	442	61,7
Trzcianne	2008072	168	97	57,7

Dane: opracowanie WUP w Białymstoku na podstawie zał. 7 „Bezrobotni wg gmin” do sprawozdań MPiPS-01 o rynku pracy

Zjawisko długotrwałego bezrobocia jest nie tylko zróżnicowane terytorialnie, ale i jest zjawiskiem niejednorodnym. W poniższej tabeli przedstawiono strukturę tej grupy bezrobotnych.

Tabela 4. Struktura osób długotrwale bezrobotnych zarejestrowanych we wszystkich PUP woj. podlaskiego (wg stanu na 31 marca 2016r.)

Woj. podlaskie 31.03.2016r.		Liczba bezrobotnych ogółem	Bezrobotni długotrwale	% udział wśród bezrobotnych ogółem	% struktura bezrobotnych długotrwale
Płeć	kobiety	24881	15309	61,5	45,5
	mężczyźni	31361	18338	58,5	54,5
Miejsce zamieszkania**)	miasto	34964	21071	60,3	63,0
	wieś	20055	12353	61,6	37,0
Czas pozostawania bez pracy w miesiącach*)	do 1	4253	768	18,1	2,3
	1-3	8669	1697	19,6	5,0
	3-6	9059	2691	29,7	8,0
	6-12	9243	3559	38,5	10,6
	12-24	9362	9346	99,8	27,8
	pow. 24	15656	15586	99,6	46,3
Wiek	18-24	8970	3519	39,2	10,5
	25-34	16474	9074	55,1	27,0
	35-44	11084	7110	64,1	21,1
	45-54	9723	6704	68,9	19,9
	55-59	6519	4642	71,2	13,8
	60 lat i więcej	3472	2598	74,8	7,7
Wykształcenie	wyższe	7891	3623	45,9	10,8
	policealne i średnie zawod.	12888	7253	56,3	21,6
	średnie ogólnokształcące	6613	3558	53,8	10,6
	zasadnicze zawodowe	13417	8793	65,5	26,1
	gimnazjalne i poniżej	15433	10420	67,5	31,0
Staż pracy	do 1 roku	11113	6420	57,8	19,1

Woj. podlaskie 31.03.2016r.		Liczba bezrobotnych ogółem	Bezrobotni długotrwanie	% udział wśród bezrobotnych ogółem	% struktura bezrobotnych długotrwanie
ogółem	1-5	12273	7175	58,5	21,3
	5-10	7243	4352	60,1	12,9
	10-20	7605	4925	64,8	14,6
	20-30	5159	3194	61,9	9,5
	30 lat i więcej	1943	916	47,1	2,7
	bez stażu	10906	6665	61,1	19,8
Ogółem		56242	33647	62,4	100

*) okres nieprzerwanego pozostawania w rejestrze bezrobotnych **) wg stanu na 31.12.2015r.

Dane: opracowanie WUP w Białymstoku na podstawie Zał. 1 do sprawozdania MPiPS-01 o rynku pracy

Z powyższego zestawienia wynika, że osoby długotrwanie bezrobotne w woj. podlaskim to w większości: mężczyźni (54,5%), mieszkańcy miast (63,0%), osoby w wieku największej aktywności zawodowej, tj. w wieku 25-34 lata (27,0%), posiadające wykształcenie poniżej średniego: gimnazjalne i poniżej (31,0%) i zasadnicze zawodowe (26,1%), legitymujące się krótkim stażem pracy 1-5 lat (21,3%) bądź bez stażu pracy (19,8%).

Należy mieć jednak na uwadze, że problem długotrwałego bezrobocia jest bardziej skomplikowany i może dotknąć osobę w każdym wieku i niezależnie od posiadanego poziomu wykształcenia i zawodu. Jak wynika z badania „Zjawisko długotrwałego bezrobocia w województwie podlaskim”³, a także z powyższych danych statystycznych, problem z długotrwałym poszukiwaniem pracy mają nie tylko osoby starsze, ale również absolwenci szkół oraz osoby w najlepszym wieku produktywności, tj. 18-44 lata. Długotrwałe bezrobocie nie jest również rzadkością wśród osób z wykształceniem średnim i wyższym. Powagę sytuacji oddaje fakt, że w całej subpopulacji osób długotrwanie bezrobotnych zdecydowanie wyróżniają się osoby, które pozostają nieprzerwanie bez zatrudnienia przez okres 24 miesiące i dłużej (46,3%). Mamy więc tu do czynienia z bezrobociem długookresowym.

³ „Zjawisko długotrwałego bezrobocia w województwie podlaskim”, Podlaskie Obserwatorium Polityki Społecznej, Wojewódzki Urząd Pracy w Białymstoku 2011, s. 111 i nast.

Tabela 5. Wybrane kategorie osób długotrwale bezrobotnych wg powiatowych urzędów pracy woj. podlaskiego (wg stanu na 31.03.2016r.)

Powiatowy Urząd Pracy	Długotrwale bezrobotni ogółem	w tym:							
		pozostający bez pracy pow. 24 m-cy		w wieku 25-44 lata		bez wykształcenia średniego		bez stażu pracy	
	Liczba	Liczba	% do ogółu długotrwale bezrobotnych	Liczba	% do ogółu długotrwale bezrobotnych	Liczba	% do ogółu długotrwale bezrobotnych	Liczba	% do ogółu długotrwale bezrobotnych
Augustów	2101	1085	51,6	962	45,8	1326	63,1	415	19,8
Białystok	12491	5960	47,7	6121	49,0	6364	50,9	2201	17,6
Bielsk Podl.	1091	469	43,0	507	46,5	599	54,9	179	16,4
Grajewo	2036	820	40,3	983	48,3	1240	60,9	458	22,5
Hajnówka	976	373	38,2	429	44,0	606	62,1	125	12,8
Kolno	1759	799	45,4	880	50,0	1119	63,6	509	28,9
Łomża	3191	1510	47,3	1553	48,7	1792	56,2	583	18,3
Mońki	1169	600	51,3	547	46,8	766	65,5	321	27,5
Sejny	863	331	38,4	455	52,7	491	56,9	137	15,9
Siemiatycze	975	459	47,1	445	45,6	637	65,3	289	29,6
Sokółka	2939	1563	53,2	1449	49,3	1774	60,4	751	25,6
Suwałki	1562	579	37,1	665	42,6	908	58,1	165	10,6
Wysokie M.	1171	441	37,7	540	46,1	710	60,6	302	25,8
Zambrów	1323	597	45,1	648	49,0	881	66,6	230	17,4
Podlaskie	33647	15586	46,3	16184	48,1	19213	57,1	6665	19,8

Dane: opracowanie WUP w Białymstoku na podstawie zał. 1 do sprawozdania MPiPS-01 o rynku pracy

3. Zapotrzebowanie pracodawców na kwalifikacje w woj. podlaskim

W ramach badania Podlaska Mapa Zawodów i Kwalifikacji 2014⁴, w 2014 roku przeanalizowano ogłoszenia o pracę z różnych źródeł, zarówno publicznych (PUP, KW OHP, ABK), jak i niepublicznych (portale internetowe krajowe i lokalne), na podstawie których zidentyfikowano zapotrzebowanie na ponad 61 tys. pracowników, w tym na 43 tys. pracowników świadczących pracę na terenie woj. podlaskiego. Natomiast w 2015 roku do samych powiatowych urzędów pracy wpłynęło 29386 wolnych miejsc pracy, w tym 12651 ofert stażu (43,1%). Skala i struktura popytu na pracę jest zróżnicowana terytorialnie.

⁴ Podlaska Mapa Zawodów i Kwalifikacji, Edycja 2014, Wojewódzki Urząd Pracy w Białymstoku, Białystok 2015.

Tabela 6. Zapotrzebowanie na pracę w woj. podlaskim w 2015 roku

powiaty	2014r. (PUP + niepubliczne źródła ofert pracy)		2015r. (oferty zgłoszone do PUP)	
	N	%	N	%
augustowski	9423	21,8	1833	6,2
białostocki	4639	10,7	2175	7,4
Białystok	3889	9,0	6205	21,1
bielski	2721	6,3	1206	4,1
zambrowski	2550	5,9	1739	5,9
łomżyński	2202	5,1	769	2,6
suwalski	2202	5,1	483	1,6
kolneński	1933	4,5	1058	3,6
grajewski	1891	4,4	1459	5,0
hajnowski	1771	4,1	2246	7,6
moniecki	1731	4,0	901	3,1
wysokomazowiecki	1727	4,0	1424	4,8
siemiatycki	1594	3,7	1072	3,6
Łomża	1252	2,9	2227	7,6
sejneński	1104	2,6	897	3,1
sokólski	814	1,9	2004	6,8
Suwałki	614	1,4	1688	5,7
Pozostałe na terenie woj. podlaskiego	1164	2,7	-	-
Woj. podlaskie	43221	100	29386	100,0

Dane: Opracowanie własne WUP w Białymstoku na podstawie zał. 3 „Bezrobotni i wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej wg zawodów i specjalności” do sprawozdania MPiPS-01

Największe zapotrzebowanie na pracę w woj. podlaskim jest generowane przez pracodawców działających w powiatach: augustowskim, białostockim i Białymstoku (2014r.) oraz Białymstoku, Łomży i powiecie hajnowskim (2015r.).

W skali województwa do najczęściej poszukiwanych zawodów należą (Tabela 7):

Tabela 7. 20 najczęściej poszukiwanych zawodów w woj. podlaskim w 2015r.

Kod i nazwa zawodu	Liczba ofert pracy	%
515303 Robotnik gospodarczy	2055	7,0
522301 Sprzedawca	1933	6,6
411090 Pozostali pracownicy obsługi biurowej	746	2,5
411004 Technik prac biurowych	689	2,4
931301 Pomocniczy robotnik budowlany	678	2,3
432103 Magazynier	635	2,2
833203 Kierowca samochodu ciężarowego	627	2,1
332203 Przedstawiciel handlowy	513	1,8
941201 Pomoc kuchenna	511	1,7
911207 Sprzątaczką biurowa	490	1,7
721204 Spawacz	425	1,5
512001 Kucharz	412	1,4
817290 Pozostali operatorzy urządzeń do obróbki drewna	401	1,4
722204 Ślusarz	344	1,2
933304 Robotnik magazynowy	334	1,1
524902 Doradca klienta	319	1,1
932911 Pomocniczy robotnik w przemyśle przetwórczym	304	1,0
931205 Pomocniczy robotnik drogowy	295	1,0
711202 Murarz	293	1,0
541307 Pracownik ochrony fizycznej	263	0,9

Dane: Opracowanie własne WUP w Białymstoku na podstawie zał. 3 „Bezrobotni i wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej wg zawodów i specjalności” do sprawozdania MPiPS-01 o rynku pracy

Na liście najczęściej poszukiwanych zawodów w woj. podlaskim znajdują się przede wszystkim zawody robotników wykwalifikowanych i niewykwalifikowanych w przemyśle i budownictwie, pracowników handlu oraz pracowników biurowych i obsługi klienta.

Tabela 8. Zestawienie najbardziej poszukiwanych zawodów w 2014r. w powiatach: augustowskim, białostockim i mieście Białymstoku, bielskim, grajewskim, kolneńskim, łomżyńskim i mieście Łomży oraz monieckim.

powiat	Poszukiwani są pracownicy w zawodach:
POWIAT AUGUSTOWSKI	<ul style="list-style-type: none"> ○ pomocniczych (robotnik gospodarczy, pracownik prac dorywczych) ○ związanych z pracą w handlu, obsługą klienta oraz obsługą biurową (sprzedawca, przedstawiciel handlowy, doradca klienta, pracownik obsługi biurowej, magazynier, inwentaryzator) ○ związanych z pracą w hotelarstwie i gastronomii (pokojowa, kucharz, kelner, barman, pomoc kuchenna) ○ zawodach budowlanych (robotnik budowlany, murarz, brukarz) ○ kierowca samochodu ciężarowego ○ szkutnik ○ operator urządzeń przetwórstwa drobiu

powiat	Poszukiwani są pracownicy w zawodach:
POWIAT BIAŁOSTOCKI I MIASTO BIAŁYSTOK	<ul style="list-style-type: none"> ○ pomocniczych (robotnik gospodarczy, magazynier, sprzątaczką biurową, pracownicy przy pracach prostych) ○ związanych z pracą w handlu, sprzedażą (sprzedawca, doradca klienta, przedstawiciel handlowy, specjalista do spraw sprzedaży, telemarketer, technik prac biurowych) ○ księgowy ○ zawodach budowlanych (robotnik budowlany, murarz, monter konstrukcji stalowych) ○ związanych z produkcją odzieży i bielizny (krawiec, szwaczka) ○ kierowca samochodu ciężarowego ○ kucharz ○ programista aplikacji ○ fryzjer
POWIAT BIELSKI	<ul style="list-style-type: none"> ○ pomocniczych (robotnik gospodarczy, pakowacz, sprzątaczką biurową, pomoc kuchenna) ○ związanych z obsługą biurową oraz z handlem i obsługą klienta (sprzedawca, przedstawiciel handlowy, pracownicy obsługi biurowej) ○ księgowy ○ operator urządzeń przetwórstwa owocowo-warzywnego ○ robotnik budowlany ○ spawacze (metodą MAG i pozostali spawacze) ○ stolarz ○ technik elektryk ○ kierowca samochodu ciężarowego ○ ślusarz
POWIAT KOLNENSKI	<ul style="list-style-type: none"> ○ pomocniczych (robotnik gospodarczy, robotnik placowy, sprzątaczką biurową, pomocnik mleczarski) ○ związanych z obsługą biurową oraz z handlem i obsługą klienta (sprzedawca, przedstawiciel handlowy, konsultant/agent sprzedaży bezpośredniej, agent ubezpieczeniowy, technik administracji, technik prac biurowych, asystent do spraw księgowości, sekretarka) ○ kierowca samochodu dostawczego ○ mechanik pojazdów samochodowych ○ szwaczka ○ fryzjer ○ kelner ○ robotnik budowlany
POWIAT GRAJEWSKI	<ul style="list-style-type: none"> ○ pomocniczych (robotnik gospodarczy, sprzątaczką) ○ związanych z pracą w handlu, sprzedażą i obsługą klienta (sprzedawca, doradca klienta, przedstawiciel handlowy, agent ubezpieczeniowy, magazynier) oraz obsługą biurową (technik prac biurowych, pozostali pracownicy obsługi biurowej) ○ zawodach budowlanych (robotnik budowlany, murarz, posadzkarz) ○ związanych z pracą w gastronomii (kucharz, kelner, pomoc kuchenna) ○ kierowcy samochodu ciężarowego i dostawczego ○ opiekunka dziecięca ○ szwaczka ○ przetwórcą ryb
POWIAT ŁOMŻYŃSKI i MIASTO ŁOMŻA	<ul style="list-style-type: none"> ○ pomocniczych (robotnik gospodarczy, robotnik magazynowy, sprzątaczką biurową, pomoc kuchenna, pracownik ochrony fizycznej bez licencji) ○ związanych z pracą w handlu, sprzedażą i obsługą klienta (sprzedawca, doradca klienta, przedstawiciel handlowy, agent ubezpieczeniowy, magazynier, telemarketer, pracownik centrum obsługi telefonicznej (call center)) oraz obsługą biurową (technik prac biurowych) ○ operator maszyn i urządzeń do produkcji okien z tworzyw sztucznych ○ kierowca samochodu ciężarowego ○ pozostali pracownicy domowej opieki osobistej ○ stolarz ○ kucharz
POWIAT MONIECKI	<ul style="list-style-type: none"> ○ pomocniczych (robotnik gospodarczy, robotnik placowy sprzątaczką biurową) ○ związanych z obsługą biurową (pracownik obsługi biurowej, sekretarka, pracownicy administracyjni i sekretarze biura zarządu) ○ związanych z pracą w handlu i obsługą klienta (sprzedawca, przedstawiciel

powiat	Poszukiwani są pracownicy w zawodach:
	handlowy, magazynier, konsultant / agent sprzedaży bezpośredniej, agent ubezpieczeniowy, magazynier pracownik centrum obsługi telefonicznej (call center)) <ul style="list-style-type: none"> ○ zawodach budowlanych (robotnik budowlany, tynkarz, monter konstrukcji stalowych) ○ kierowca samochodu ciężarowego ○ kucharz ○ pozostali robotnicy w produkcji wyrobów mleczarskich ○ pozostali masarze, robotnicy w przetwórstwie ryb i pokrewni ○ fryzjer

Dane: Podlaska Mapa Zawodów i Kwalifikacji, Edycja 2014, Wojewódzki Urząd Pracy w Białymstoku, Białystok 2015.

W omawianych powiatach pracodawcy najczęściej poszukiwali pracowników pomocniczych, pracowników na stanowiska związane z pracą w handlu i obsługą klienta, gastronomią i hotelarstwem, obsługą biurową oraz w budownictwie.

Jak wynika z badania Barometr zawodów 2016, powiatowe rynki pracy woj. podlaskiego są rynkami o zrównoważonym popycie i podaży pracy, bowiem w opinii ekspertów rynku pracy zawody zrównoważone są podstawową kategorią zawodów występujących na wszystkich lokalnych rynkach woj. podlaskiego i stanowią aż 84,0% wszystkich grup zawodów w regionie (136 grup).

W kategorii zawodów, które będą poszukiwane w 2016 roku, wyodrębniono 10 grup zawodów: analitycy, testerzy i operatorzy systemów teleinformatycznych, cieśle i stolarze budowlani, diagności samochodowi, kierowcy ciągnika siodłowego, kierownicy budowy, operatorzy obrabiarek skrawających, pielęgniarki, samodzielni księgowi, spawacze metodą MIG/MAG, szefowie kuchni.

Natomiast nadwyżką poszukujących pracy na podlaskim rynku pracy w 2016r. wykazywać się będzie 12 grup zawodów: ekonomiści, filolodzy i tłumacze, krawcy i pracownicy produkcji odzieży, kucharze, nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących, operatorzy maszyn włókienniczych, pedagodzy, politolodzy, historycy i filozofowie, pracownicy biur podróży i organizatorzy obsługi turystycznej, rolnicy i hodowcy, socjolodzy, specjaliści administracji publicznej, specjaliści rolnictwa i leśnictwa, specjaliści technologii żywności i żywienia, technicy informatycy, technicy mechaniccy.

W opinii pracowników PUP, występowanie zawodów nadwyżkowych jest powiązane z bezrobociem długotrwałym i wynika z układu szeregu czynników, przede wszystkim z:

- nadmiaru absolwentów najbardziej popularnych kierunków kształcenia ponadgimnazjalnego i wyższego w regionie (m.in. ekonomistów, pedagogów, specjalistów administracji publicznej, techników informatyków, techników mechanicznych);
- nadmiaru zasobów siły roboczej, wynikający z likwidacji zakładów przemysłowych w latach 90-tych XX w. (m.in. krawcy i pracownicy produkcji odzieży, operatorzy maszyn włókienniczych);
- nadmiaru osób w danym zawodzie, ale bez wymaganych kompetencji zawodowych oraz doświadczenia zawodowego (np. bez umiejętności obsługi nowoczesnych maszyn i urządzeń, wielokrotnie podkreślany brak umiejętności zawodowych u kucharzy);

- braku doświadczenia i kompetencji zawodowych odnoszący się w szczególności do absolwentów popularnych kierunków kształcenia (np. brak umiejętności zastosowania wiedzy w praktyce, brak kreatywności i samodzielności, nieumiejętność pracy w zespole).

4. Zawody generujące długotrwałe bezrobocie w woj. podlaskim

Długotrwałe bezrobotni to w woj. podlaskim w przeważającej mierze osoby pracujące poprzednio jako robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy – 23,9% ogółu długotrwałe bezrobotnych (wobec 22,6% udziału w ogólnej liczbie bezrobotnych), pracownicy usług osobistych i sprzedawcy – 15,2% (wobec 14,8 %), technicy i inny średni personel – 13,1% (wobec 13,5%) oraz pracownicy zatrudnieni przy pracach prostych – 9,8% (wobec 8,5%). Najmniej licznie wśród osób pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy występowały przedstawiciele sił zbrojnych – 0,01% (wobec 0,01%), władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy – 0,4% (wobec 0,5%), rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy – 2,5% (wobec 2,2%) oraz pracownicy biurowi – 3,4% (wobec 3,5%).

Tabela 9. Długotrwałe bezrobotni w woj. podlaskim wg wielkich grup zawodów (stan w końcu 2015 roku)

Grupy zawodów (nazwa grupy wielkiej)	Bezrobotni ogółem		Długotrwałe bezrobotni	
	liczba	%	liczba	%
Ogółem, z tego:	55019	100,0	33424	100,0
Bez zawodu	9559	17,4	5876	17,6
0. Siły zbrojne	7	0,01	2	0,01
1. Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	267	0,5	119	0,4
2. Specjaliści	6237	11,3	2838	8,5
3. Technicy i inny średni personel	7436	13,5	4395	13,1
4. Pracownicy biurowi	1914	3,5	1135	3,4
5. Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	8123	14,8	5088	15,2
6. Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	1194	2,2	841	2,5
7. Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	12426	22,6	7991	23,9
8. Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	2954	5,4	1862	5,6
9. Pracownicy przy pracach prostych	4902	8,9	3277	9,8

Dane: opracowanie WUP w Białymstoku na podstawie Zał. 3 „Bezrobotni i wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej wg zawodów i specjalności” do sprawozdania MPiPS-01 o rynku pracy

Wskaźnikiem, który pozwala na wskazanie zawodów, w których najwięcej osób bezrobotnych pozostaje bez pracy powyżej 12 miesięcy, jest **wskaźnik długotrwałego bezrobocia w danym zawodzie**. Wskaźnik ten jest liczony jako stosunek liczby długotrwałe bezrobotnych występujących w danym zawodzie do ogólnej liczby bezrobotnych zarejestrowanych w tym zawodzie. Można więc wysnuć wnioski, że kształcenie w takim

zawodzie bez dostosowania programu nauczania do aktualnych potrzeb gospodarki może spowodować w przyszłości długotrwałe problemy ze znalezieniem zatrudnienia.

Poniżej przedstawiono listę rankingową grup zawodów o najwyższym wskaźniku długotrwałego bezrobocia. Listę tę wyłoniono spośród liczących się ilościowo grup zawodów, tj. takich, w których zarejestrowanych było co najmniej 100 osób długotrwałe bezrobotnych, natomiast wskaźnik długotrwałego bezrobocia wyniósł 0,33 lub więcej.

Tabela 10. Ranking elementarnych zawodów generujących długotrwałe bezrobocie w woj. podlaskim (stan w końcu 2015r.)

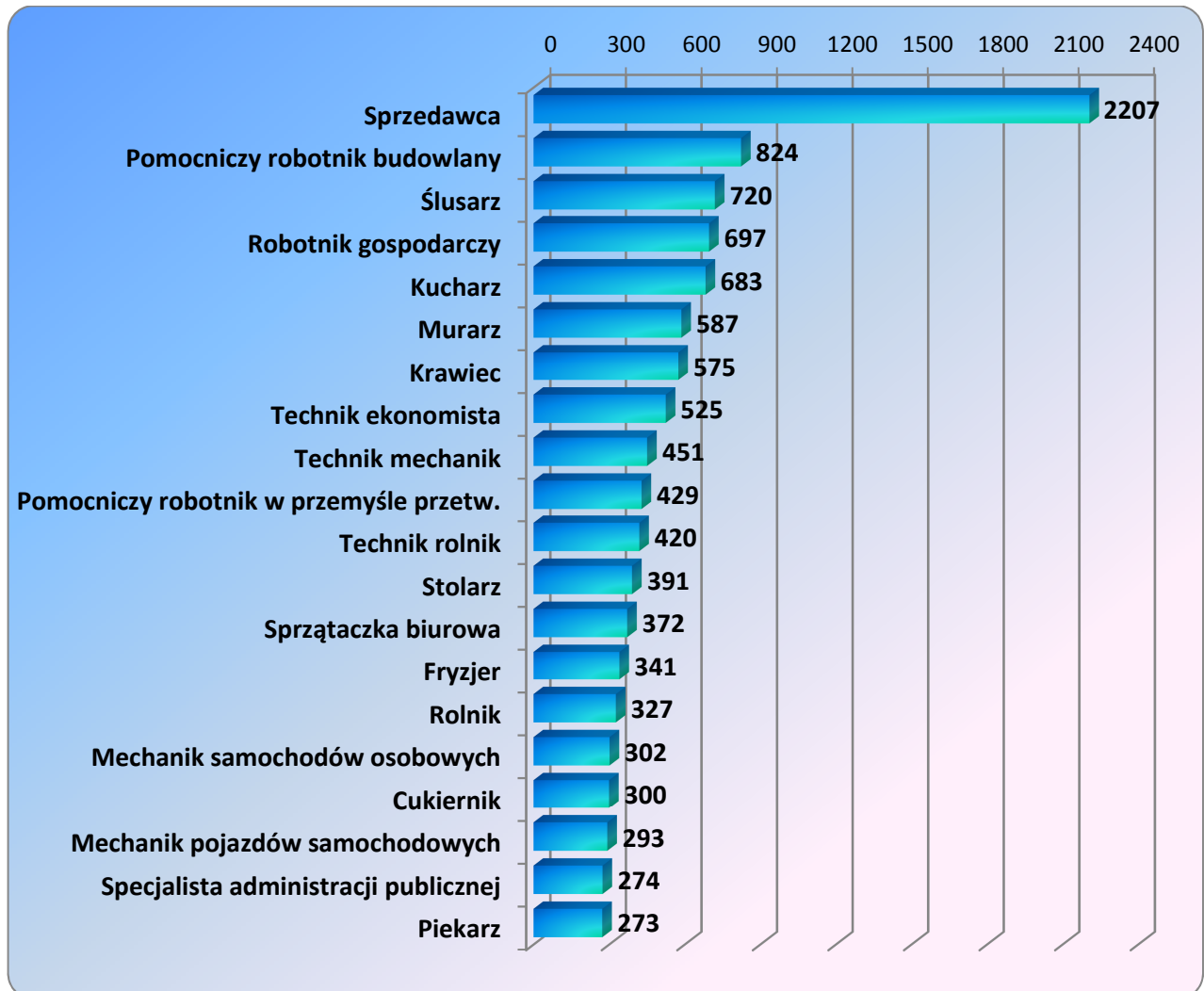
Lp	Kod grupy zaw	Nazwa elementarnej grupy zawodów	Wskaźnik długotrwałego bezrobocia	Liczba długotrwałe bezrobotnych
1.	7318	Rękodzielnicy wyrobów z tkanin, skóry i pokrewnych materiałów	0,74	311
2.	7531	Krawcy, kuśnierze, kapelusznicy i pokrewni	0,70	590
3.	7533	Szwaczki, hafciarki i pokrewni	0,61	164
4.	9112	Pomoce i sprzętaczk biurowe, hotelowe i pokrewne	0,61	635
5.	3343	Pracownicy administracyjni i sekretarze biura zarządu	0,58	152
6.	5141	Fryzjerzy	0,55	408
7.	5223	Sprzedawcy sklepowi (ekspedienci)	0,53	2360
8.	5120	Kucharze	0,52	694
9.	3220	Dietetycy i żywieniowcy	0,51	164
10.	4110	Pracownicy obsługi biurowej	0,50	367
11.	5131	Kelnerzy	0,50	147
12.	9412	Pomoce kuchenne	0,50	142
13.	8160	Operatorzy maszyn i urządzeń do produkcji wyrobów spożywczych i pokrewni	0,48	221
14.	3314	Średni personel do spraw statystyki i dziedzin pokrewnych	0,47	575
15.	3144	Technicy technologii żywności	0,45	191
16.	6113	Ogrodnicy	0,44	131
17.	3119	Technicy nauk fizycznych i technicznych gdzie indziej niesklasyfikowani	0,43	361
18.	6130	Rolnicy produkcji roślinnej i zwierzęcej	0,43	328
19.	2359	Specjaliści nauczania i wychowania gdzie indziej niesklasyfikowani	0,42	231
20.	3142	Technicy rolnictwa i pokrewni	0,39	524
21.	7512	Piekarze, cukiernicy i pokrewni	0,35	586
22.	6111	Rolnicy upraw polowych	0,35	172
23.	9329	Robotnicy wykonujący prace proste w przemyśle gdzie indziej niesklasyfikowani	0,34	557
24.	2631	Ekonomiści	0,33	195

Dane: opracowanie WUP w Białymstoku na podstawie Zał. 3 „Bezrobotni i wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej wg zawodów i specjalności” do sprawozdania MPiPS-01 o rynku pracy

Do zawodów w największym stopniu generujących długotrwałe bezrobocie należą zawody z grupy robotników przemysłowych i rzemieślników: związane z produkcją odzieży (m.in. szwaczki, hafciarki, krawcy, kuśnierze, kapelusznicy, rękodzielnicy wyrobów z tkanin, skóry i pokrewnych materiałów) oraz przetwórstwem spożywczym (piekarze, cukiernicy i pokrewni). Wystąpiły także zawody związane z rolnictwem (ogrodnicy, rolnicy produkcji roślinnej i zwierzęcej, technicy rolnictwa i pokrewni oraz rolnicy upraw polowych). Dużą grupę stanowili długotrwałe bezrobotni z grupy techników i innego średniego personelu (pracownicy administracyjni i sekretarze biura zarządu, dietetycy i żywieniowcy, średni personel do spraw

statystyki i dziedzin pokrewnych technicy technologii żywności, technicy nauk fizycznych i technicznych oraz wcześniej wspomniani technicy rolnictwa i pokrewni), a także pracownicy przy pracach prostych (m.in. pomoce i sprzątaczkę biurowe, pomoce kuchenne oraz robotnicy wykonujący prace proste w przemyśle). Do zawodów generujących długotrwałe bezrobocie należy także zaliczyć zawód sprzedawcy sklepowego oraz pracownika obsługi biurowej, jednakże do tych zawodów kierowanych jest najwięcej ofert pracy.

Rys. 3. Zawody najliczniej występujące wśród osób długotrwałe bezrobotnych w woj. podlaskim (stan w końcu 2015r.)

*) Ranking obejmuje 20 zawodów (wg 6-cyfrowych kodów), w których długotrwałe bezrobotni wystąpili najliczniej.

Wśród zawodów osób bezrobotnych długotrwałe najliczniejsze były zawody związane z handlem, gastronomią i usługami (sprzedawca, robotnik gospodarczy, kucharz, krawiec, sprzątaczkę biurowa, fryzjer, mechanik samochodów osobowych, cukiernik, mechanik pojazdów samochodowych, piekarz), zawody związane z budownictwem i przemysłem (pomocniczy robotnik budowlany, ślusarz, murarz, robotnik pomocniczy w przemyśle, stolarz) oraz zawody związane z rolnictwem (technik rolnik, rolnik). Wśród osób długotrwałe bezrobotnych na poziomie wyższego wykształcenia wystąpili również specjaliści administracji publicznej.

5. Przyczyny długotrwałego bezrobocia i bariery utrudniające podjęcie zatrudnienia przez osoby długotrwale bezrobotne. Problem mobilności siły roboczej

Jak wynika z badania pn. „Zjawisko długotrwałego bezrobocia w województwie podlaskim”⁵, na rozmiary długotrwałego bezrobocia na danym lokalnym rynku pracy wpływają 2 grupy czynników: zewnętrzne i wewnętrzne.

Czynniki zewnętrzne to przede wszystkim *ogólna sytuacja na danym rynku pracy*, liczba podmiotów oferujących miejsca pracy, rozwój przemysłu czy usług napędzający rozwój gospodarczy i powodujący zwiększony popyt na pracę nie tylko wysokiej klasy specjalistów, ale i pracowników usług czy też robotników wykwalifikowanych i niewykwalifikowanych. Upadek jednego dużego pracodawcy w danej miejscowości powoduje, że bez pracy pozostaje duża rzesza osób, które nie mają alternatywy do podjęcia innej pracy na miejscu i masowo rejestrują się w urzędach pracy, bądź zmuszeni są wyjeżdżać poza miejsce zamieszkania. Bardzo istotna w tym momencie ze szybka reakcja ze strony służb zatrudnienia, aby nie dopuścić do pojawienia się i utrwalenia postawy bierności.

Z rozwojem gospodarczym związany jest również czynnik infrastrukturalny, taki jak np. *rozwinięta sieć komunikacyjna*, stymulujący powstawanie firm na miejscu, a jednocześnie ułatwiający mobilność pracowników i umożliwiający dojazdy do pracy do innej miejscowości. Zamieszkiwanie terenów typowo wiejskich bądź przygranicznych, a do takich należą powiaty: augustowski, kolneński, moniecki i sokólski, ogranicza z jednej strony podejmowanie pracy w miejscu zamieszkania ze względu na brak miejsc pracy, a z drugiej utrudnia chociażby codzienne dojazdy do pracy w innej miejscowości.

Autorzy badania zauważają również wpływ istnienia „szarej strefy” na długotrwałe pozostawanie osób bezrobotnych rejestrach urzędów pracy, co niekoniecznie jest tożsame z pozostawaniem bez pracy, z tym że jest to praca nierejestrowana. Szacuje się, że tego typu aktywność wykazuje około 30-40% bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy.

Druga grupa czynników wpływających na długotrwałe bezrobocie to **czynniki wewnętrzne**, czyli postawy, umiejętności i doświadczenia osób pozostających bez pracy. Z ww. badania wynika, że podstawową przeszkodą w podjęciu aktywności zawodowej jest *brak mobilności* i chodzi tu o mobilność trojakiego rodzaju: *mobilność przestrzenną*, czyli niechęć do opuszczania miejsca zamieszkania w poszukiwaniu pracy, *mobilność edukacyjną*, rozumianą jako niechęć do doszkalania się, zdobywania kwalifikacji umożliwiających podjęcie pracy oraz *mobilność zawodową*, związaną z koniecznością całkowitej zmiany zawodu, czy przebranżowienia się. W tym zakresie dużą rolę odgrywa doradztwo zawodowe, edukacyjne i wsparcie psychologiczne, dzięki którym możliwa jest zmiana nastawienia i uświadomienie konieczności podjęcia wysiłku w celu rozwoju zawodowego i osobistego, a także ukierunkowanie tego rozwoju poprzez szkolenia i doksztalcanie w dziedzinach odpowiadających potrzebom danego lokalnego rynku pracy oraz potencjałowi jednostek.

Istotną barierą w aktywności zawodowej jest również postawa samych jednostek. Część osób długotrwale bezrobotnych ma utrwaloną postawę bierności obejmującą nie tylko poszukiwanie pracy, ale i inne sfery życia (bezradność życiowa, unikanie kontaktów

⁵ „Zjawisko długotrwałego bezrobocia w województwie podlaskim”, Podlaskie Obserwatorium Polityki Społecznej Wojewódzki Urząd Pracy w Białymstoku 2011, s. 118 i nast.

towarzyskich) i z tymi osobami należy pracować nad ich aktywnością i motywacją i zmianą postawy wycofania. Są one niejednokrotnie beneficjentami pomocy społecznej, co dodatkowo pogłębia ich bierność w poszukiwaniu zatrudnienia. Jest też jednak grupa osób bezrobotnych, którym nie zależy na podjęciu legalnego zatrudnienia, a jedynie na ubezpieczeniu zdrowotnym bądź uniknięciu osiągania legalnych dochodów, które mogłyby zostać zajęte na poczet zobowiązań, np. alimentacyjnych. Obie grupy osób bardzo trudno zaktywizować.

6. Aktywizacja zawodowa osób długotrwale bezrobotnych przez powiatowe urzędy pracy i efektywność podstawowych programów rynku pracy

Do urzędów pracy woj. podlaskiego zgłosiło się w ciągu całego 2015r.⁶ 27620 osób, które pozostawały w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat. Stanowiły one 38,7% wszystkich nowo rejestrujących się bezrobotnych. Najwięcej osób długotrwale bezrobotnych wróciło do ewidencji bezrobotnych po stażu – 2283 osoby (8,3%), po szkoleniu – 603 osoby (2,2%) oraz po pracach społecznie użytecznych – 779 osób (2,8%). Porównując te dane z danymi dotyczącymi napływów ogólnej liczby bezrobotnych, można zauważyć, że są one zbliżone. Jedynie wyraźnie większe wartości są odnotowywane w stosunku do powrotów osób długotrwale bezrobotnych do rejestrów urzędów pracy po zakończeniu prac społecznie użytecznych.

Tabela 10. "Napływ" do bezrobocia i "odpływ" z bezrobocia" osób długotrwale bezrobotnych w 2015 roku (w okresie sprawozdawczym)

Wyszczególnienie	Bezrobotni ogółem		Długotrwale bezrobotni	
	Liczba	%	Liczba	%
Bezrobotni nowo zarejestrowani "napływ", z tego rejestrujący się:	71460	100,0	27620	100,0
- po raz pierwszy	13466	18,8	x	x
- po raz kolejny, w tym powracający do rejestracji:	57994	81,2	27620	100,0
- po pracach interwencyjnych	106	0,1	26	0,1
- po robotach publicznych	315	0,4	88	0,3
- po stażu	6960	9,7	2283	8,3
- po odbyciu przygotowania zawodowego dorosłych	6	0,0	0	0,0
- po szkoleniu	1579	2,2	603	2,2
- po pracach społecznie użytecznych	847	1,2	779	2,8
Bezrobotni wyrejestrowani "odpływ", w tym z powodu:	76835	100,0	31605	100,0
□ podjęcia pracy, z tego:	38848	50,6	13535	42,8
▪ pracy niesubsydiowanej	32240	42,0	11265	35,6
- w tym pracy sezonowej	3783	4,9	1400	4,4

⁶ W związku z tym, iż analiza aktywizacji zawodowej osób długotrwale bezrobotnych jest powiązana z analizą efektywności podstawowych programów rynku pracy, która jest przeprowadzana raz w roku i ostatnie dane dotyczą 2015r., w niniejszym rozdziale przyjęto dane z 2015r.

Wyszczególnienie	Bezrobotni ogółem		Długotrwale bezrobotni	
	Liczba	%	Liczba	%
▪ pracy subsydiowanej, w tym:	6608	8,6	2270	7,2
- w ramach prac interwencyjnych	2225	2,9	798	2,5
- w ramach robót publicznych	1063	1,4	433	1,4
- z tytułu podjęcia działalności gospodarczej	1364	1,8	427	1,4
- w ramach refundacji kosztów zatrudnienia bezrobotnego	1310	1,7	434	1,4
□ rozpoczęcia szkolenia	1596	2,1	564	1,8
□ rozpoczęcia stażu	7238	9,4	2732	8,6
□ rozpoczęcia przygotowania zawodowego dorosłych	22	0,0	4	0,0
□ rozpoczęcia pracy społecznie użytecznej	1037	1,3	902	2,9
□ skierowanie do agencji zatrudnienia w ramach zlecenia działań aktywizacyjnych	844	1,1	844	2,7
□ odmowy bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniego zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej lub uczestnictwa w aktywnych programach	1122	1,5	581	1,8
□ niepotwierdzenia gotowości do pracy	14724	19,2	6775	21,4
□ dobrowolnej rezygnacji ze statusu bezrobotnego	6007	7,8	2991	9,5

Dane: opracowanie WUP w Białymstoku na podstawie sprawozdania MPiPS-01 o rynku pracy

W 2015r. rejestry bezrobotnych opuściło 31605 osób długotrwale bezrobotnych, czyli 41,1% ogółu bezrobotnych wyrejestrowanych. Najczęstszą przyczyną wyłączeń tych osób z ewidencji urzędów pracy było podejmowanie pracy. Z tego powodu wyłączono 13535 osób długotrwale bezrobotnych (42,8% „odpływów”), z czego pracę niesubsydiowaną podjęło 11265 osób, a subsydiowaną – 2270 osób. Odsetek dotyczący podjęć pracy przez osoby długotrwale bezrobotne, zwłaszcza pracy niesubsydiowanej, jest znacznie niższy niż przez ogół zarejestrowanych bezrobotnych (35,6% wobec 42,0%). Również odsetek osób długotrwale pozostających bez pracy wyłączonych z tytułu podjęcia pracy w ramach prac interwencyjnych jest niższy niż w przypadku ogółu populacji. Osoby długotrwale bezrobotne częściej niż ogólnie kierowane były natomiast do udziału w programie pracy społecznie użytecznej oraz do agencji zatrudnienia w ramach zlecenia działań aktywizacyjnych. Pracą społecznie użyteczną rozpoczęły 902 osoby z omawianej kategorii bezrobotnych (2,9% „odpływów”), a skierowane do agencji zatrudnienia w ramach zlecenia działań aktywizacyjnych zostały 844 osoby (2,7% „odpływów”).

Wskaźnik płynności rynku pracy dla osób długotrwale bezrobotnych, rozumiany jako stosunek liczby osób podejmujących pracę w ciągu 2015r. do liczby osób nowo zarejestrowanych w tym czasie, wyniósł 49,0%. Dla porównania, dla całej zbiorowości bezrobotnych wskaźnik ten wyniósł 54,4%.

Również **efektywność podstawowych programów aktywizacji zawodowej** realizowanych przez osoby długotrwale bezrobotne jest niższa niż w ogólnej zbiorowości bezrobotnych. Efektywność zatrudnieniowa podstawowych programów rynku pracy (Tab. 11) w grupie osób długotrwale bezrobotnych wyniosła 66,0% (wobec 77,5%). Największą efektywnością zatrudnieniową wśród programów kierowanych do osób długotrwale bezrobotnych charakteryzowały się: prowadzenie działalności gospodarczej ze środków FP (94,5%), prace interwencyjne (84,0%), roboty publiczne (83,2%) oraz staże u pracodawcy (82,4%).

Tabela 11. Efektywność aktywnych programów rynku pracy kierowanych do osób długotrwale bezrobotnych w wybranych powiatach woj. podlaskiego w 2015r.

Wyszczególnienie	X	Aktywne programy rynku pracy:								Podstawowe aktywne programy rynku pracy razem	
		szko- lenia	staże	przygotowanie zawodowe dorosłych	prace interwen- cyjne	roboty publiczne	prace społecznie użyteczne	prowadzenie działalności gospodarczej	zatrudnienie w ramach refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy		
Bezrobotni ogółem, w tym:	*	1583	6730	6	1512	1065	1048	1516	550	14010	
	**	898	5706	6	1269	944	150	1442	437	10852	
	***	56,7	84,8	100,0	83,9	88,6	14,3	95,1	79,5	77,5	
Długotrwale bezrobotni:	Długotrwale bezrobotni, w tym zarejestrowani w:	*	569	2571	3	625	469	914	452	176	5151
		**	240	2118	3	525	390	123	427	120	3399
		***	42,2	82,4	100,0	84,0	83,2	13,5	94,5	68,2	66,0
	PUP Augustów	*	29	158	0	2	35	71	38	13	346
		**	13	158	0	1	32	9	32	5	250
		***	44,8	100,0	0,0	50,00	91,4	12,7	84,2	38,5	72,3
	PUP Białystok	*	295	263	0	150	70	163	187	63	1004
		**	74	244	0	124	68	29	177	47	763
		***	25,1	92,8	0,0	82,7	97,1	17,8	94,7	74,6	76,0
	PUP Bielsk Podlaski	*	17	111	0	16	16	53	11	7	231
		**	7	88	0	13	7	3	11	5	134
		***	41,2	79,3	0,0	81,2	43,7	5,7	100,0	71,4	58,0
	PUP Grajewo	*	8	206	0	51	43	91	36	15	450
		**	4	176	0	36	43	12	36	7	314
		***	50,0	85,4	0,0	70,6	100,0	13,2	100,0	46,7	69,8
	PUP Kolno	*	16	371	0	46	23	4	34	5	499
		**	15	295	0	44	23	4	31	2	414
		***	93,7	79,5	0,0	95,6	100,0	100,0	91,2	40,0	83,0

Wyszczególnienie	X	Aktywne programy rynku pracy:								
		szko- lenia	staże	przygoto- wanie zawodowe dorosłych	prace interwen- cyjne	roboty publiczne	prace społecznie użyteczne	prowadzenie działalności gospodarczej	zatrudnienie w ramach refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy	Podstawowe aktywne programy rynku pracy razem
PUP Łomża	*	18	171	0	46	96	141	26	38	536
	**	11	113	0	33	80	16	26	26	305
	***	61,1	66,1	0,0	71,7	83,3	11,3	100,0	68,4	56,9
PUP Mońki	*	17	119	0	44	21	13	6	4	224
	**	6	101	0	40	18	2	6	2	175
	***	35,3	84,9	0,0	90,9	85,7	15,4	100,0	50,0	78,1

gdzie:

* Liczba osób, które zakończyły uczestnictwo w programie/ zakończyły określony w umowie okres prowadzenia działalności gospodarczej

** Liczba osób, które podjęły pracę w trakcie lub w okresie 3 miesięcy po zakończeniu uczestnictwa w programie/ prowadziły działalność gospodarczą 3 miesiące po zakończeniu umowy

*** Efektywność (procentowy udział uczestników podejmujących pracę w liczbie kończących uczestnictwo w programie)

Dane: opracowanie WUP w Białymstoku na podstawie Zał. Nr 6 „Aktywne programy rynku pracy” do sprawozdania MPiPS-01o rynku pracy za 2015 rok

*Opracowanie:
Wydział Badań i Analiz
WUP w Białymstoku*